

BOERDERIJ AMBT VOLLENHOVE

OOSTERHOLTSE STEEG MET GEZICHT OP DE BOVENKERK

BIJ EEN PAAR SCHETSEN.

De Kamper Almanak heeft meer dan eenmaal stilgestaan bij de schilders en tekenaars uit deze stad, zowel bij hun levensloop als bij hun werk. Wij moeten ook plaats inruimen voor het thans levende geslacht: de werkers onder hen op picturaal gebied hebben zeker aanspraak op onze belangstelling. Ditmaal verwijlen wij bij het werk van Kruischoop. Niet bij zijn persoon: hij staat midden in zijn scheppende arbeid, verlangt in zijn bescheidenheid niet dat de aandacht op hemzelf valt, en heeft, hoeveel hij ook te danken mag hebben aan kleineren en groteren in de schilderswereld, bovenal zich zelf gevormd.

We beginnen met zijn tekenwerk. Deze schetsen en uitgewerkte tekeningen leren ons meteen de maker ervan kennen, maar geven in de eerste plaats een overzicht van wat Kruischoops kracht is: de uitbeelding van het landschap in onze omgeving. Op kunstvaardige wijze is met geen ander middel dan het potlood het karakteristieke getroffen, de sfeer. De rivier en haar oevers, de vlakke weiden in de polder, de boerderijen tegen of op de dijk, de huizen op kunstmatige belten of natuurlijke verheffingen van zand, die als eilanden in onze klei- en veenwereld liggen; intieme hoekjes, een enkel interieur.

Enkele ervan zijn in deze almanak gereproduceerd.

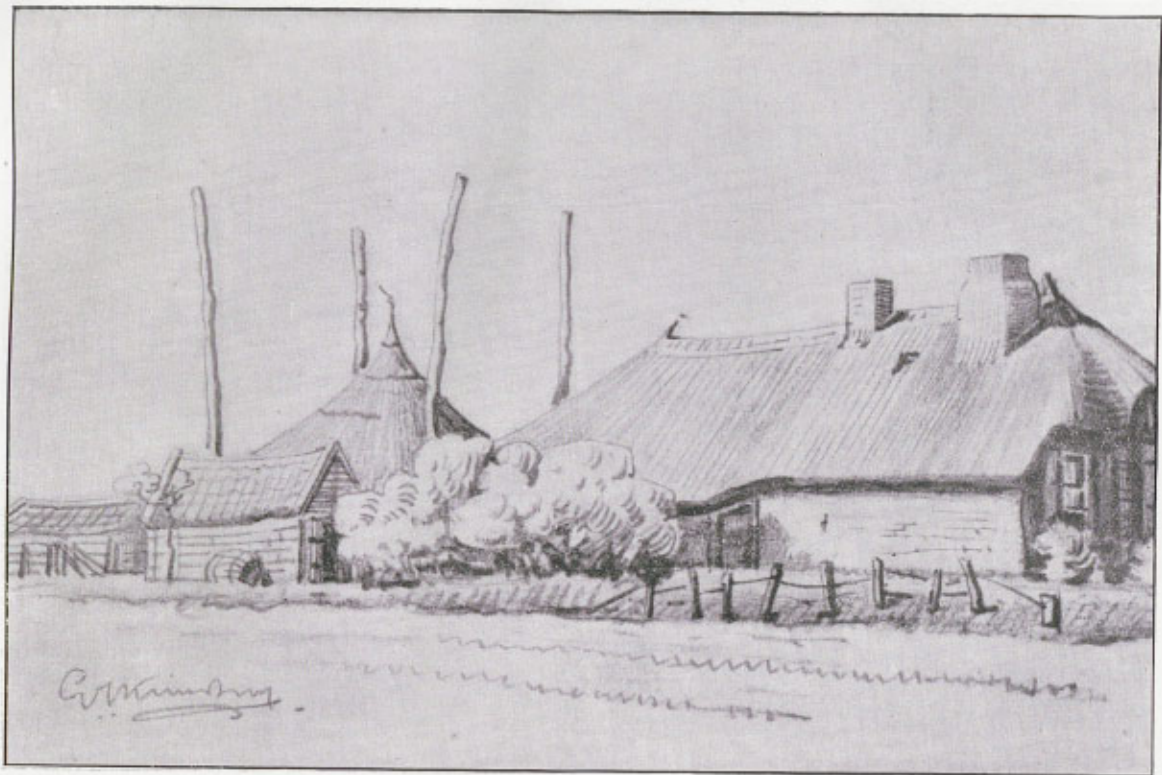
Daar is vooreerst onze IJsel boven Wilsum, ongeveer gezien bij het gemaal Adsum, te Zalk. Een wijd uitbuigende, zich verdelende rivier, met het torentje van Wilsum, dat Voerman ook zo goed kende, op de achtergrond. En waarin het hek links beneden moeilijk gemist zou kunnen worden.

Een breed, rustig landschap met een zeer teer accent op de toren. Verder een oude boerderij, tussen IJselmuiden en Grafhorst, één uit de lange rij erven, die we in de schetsboeken tegenkomen, en waarvan het karakter telkens en telkens weer wisselt. Een massieve schoorsteen en een zeer fraai welvend dak; iets voor een architect van landhuisjes. Jammer maar, dat er geen gelegenheid is om meer te laten zien van zulke schilderachtige erven, waarvan Kruishoop een voortreffelijk uitbeelder is. Zoals die prachtige boerderij in het Land van Vollenhove, met hooiberg (nu afgebroken), en dat oude erve op het Haatland, met een „haaks” grondplan, dus met een dwarsstuk. Hetzelfde Hatheland, waar al in de 14e eeuw een der oudste stadserven van Kampen stond, de Crusehoep. En ook die oude huizen op de zandhoogten van Oosterholt, met op de achtergrond de St. Nicolaaskerk. Avercamp heeft het in zijn tijd ook zo gezien en afgebeeld, al is de torenspits later wat anders van vorm, maar niet minder sierlijk geworden.

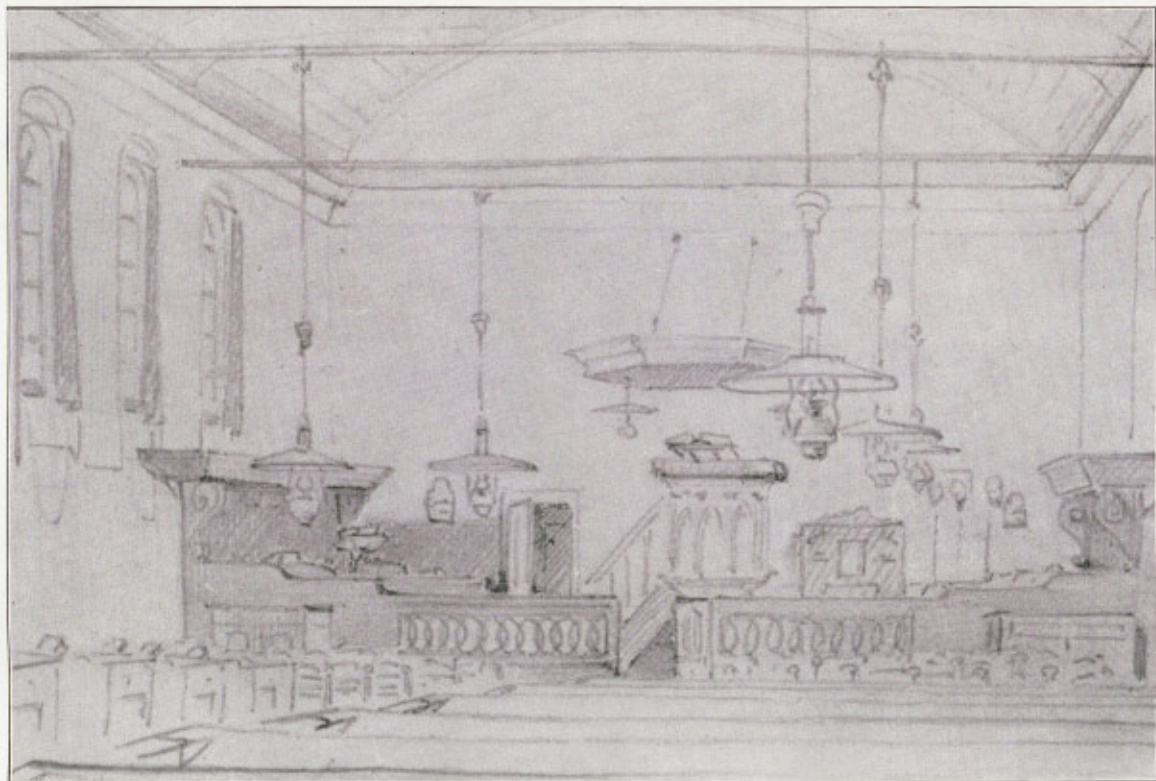
Dan een interieur: het kerkje op het Kamper Eiland, in al zijn schoonheid van zijn Calvinistische eenvoud en ernst; waarin het allen te doen is om het Woord en om de aandacht der kleine schare.

En tenslotte de sobere, veel zeggende tekening van een eenzame boom in de Vechtstreek, die het beste toegelicht wordt door een paar gedachten van A. L. Broer, de beschrijver van zoveel moois, ook in Overijssel. Hij noemt zulke bomen elementen van bijzondere schoonheid in ons vlakke land. Zowel de oude knotwilg als een vliegden op de hei of een forse populier aan de wegrand: „Zij vormen rustpunten voor het oog in het wijde landschap”. Hij vraagt er wat meer aandacht voor te hebben, ze te sparen en er vreugde aan te beleven.

Kruishoop werkt ook met olieverf en pastel. Een van de meest imposante gezichten op Kampen is het donkere stadsprofiel, of een deel er van, gezien tegen een heldere avondhemel. Hij heeft dit aangedurfd, meer dan eenmaal. De Bovenkerk houdt hem steeds vast, in al haar wisselende

BIJ DE ZEVEN HEUVELTJES AAN DE WEG NAAR GRAFHORST

KERKINTERIEUR OP HET KAMPEREILAND

verschijningen. Uit het plassenland van Giethoorn, uit de streek van Belt en Schutsloot, liggen hier enkele pasteltekingen: watervlakten, weiden, huisjes, bruggetjes. Er spreekt vreugde uit, de vreugde in het lichte en kleurenrijke tafereel, de vreugde van een man van ernstige levensbeschouwing, die gegrepen wordt door het schone, en in haastige, geconcentreerde werkzaamheid vastlegde, wat hem lief was.

Ook in de Vechtstreek zwierf hij, met haar parklandschapen en zandstuivingen, en over de Noord-Veluwe. Met dankbaarheid mag men de historische zin van onze schilder en tekenaar vaststellen, die niet alleen de schoonheid dient, maar ook met trouwhartige zorg zoveel vastlegt en bewaart, dat gaat verdwijnen. Die wondermooie boerderijen met hun bomenkrans, ze verdwijnen, en wat er voor in de plaats komt is vaak niet zo mooi. Dat grafmonument van Thomas à Kempis, in de vroege morgen tussen de bomen door gezien, het is de wijze kloosterling van de Agnietenberg waardig; maar hoevelen zien het op deze wijze, nu en later? Die interieurs van een Kamper burgerwoning omstreeks 1900, zorgvuldig in pastel uitgewerkt: zal hun betekenis niet stijgen met het voortgaan van de tijd?

Ziedaar iets uit en over het werk van een stadgenoot, behorende tot de zeer kleine schare van hen, die potlood, penseel en krijtstift hanteren in hun vrije uren, vol toewijding, omdat ze de dingen schoon zien, en deze schoonheid dit wonder van schoonheid, willen en ook kunnen nabootsen met lijn en vlak, tint en kleur, lichtval en schaduwspel.

H. J. Moerman.